

חולין כ"ט

רוב סימן מועיל בין בחולין ובין בקדשים

למדנו במשנה, ששחיטה של רוב סימן אחד בעוף כשרה. מביאה הגמרא שבעוד

ברייתא שנינו, 'רובו של אחד כמוהו', וביאר רב הושעיא²¹³, הוצרכו שתי הברייתות, אחת בחולין ואחת בקדשים. שאם היו משמיעים רק בחולין, היינו אומרים ששם די ברוב משום שלא לדם הוא צריך. אבל בקדשים שהוא צריך את הדם לזריקה לא יספיק רוב סימן אלא כלו. ואם היו משמיעים רק בקדשים שרוב כשר, הייתי אומר ששם רוב כשר משום שהוא צריך את הדם, אבל בחולין שלא צריך דם אולי די בחצי. חזוה השמיע בשניהם.

מבררת הגמרא, מי נאמרה בחולין ומי בקדשים? אמר רב כהנא, מסתבר שהראשון נאמר בחולין והשני בקדשים. שהתנא שנה 'השוחט', ואם מדובר בקדשים היה לתנא לכתוב 'המולק'. שואלת הגמרא, אם כן בסיפא היה לתנא לכתוב 'מליקתו כשרה' ולמה כתב 'שחיטתו כשרה'? עונה הגמרא, שכיון וסיים בבהמה כתב לשון שחיטה. שואלת הגמרא, והרי הרישא מדברת בעוף, והיה לסיפא להמשיך ולכתוב 'המולק' כיון שהוא סמוך לעוף?

רב שימי בר אשי אמר, הרישא נאמרה בחולין, וכן מוכח ששנינו 'אחד בעוף'. ואם מדובר בקדשים, הרי עולת העוף צריכה שני סימנים? דוחה הגמרא, אם כן יוצא שהסיפא מדברת בקודשים, והרי בסיפא שנינו 'רוב אחד' בעוף ובעולת העוף צריכים שני סימנים? מבארת הגמרא, הכוונה רוב כל אחד ואחד. ובאת היה לכתוב 'רוב שנים', אלא משום שבחטאת מספיק סימן אחד לא כתב כך.

רב פפא אמר, הרישא בחולין, שהרי רבי יהודה אמר עד שישחוט את הורידין, וחכמים חולקים עליו. והרי בקדשים הכל מודים שהוא צריך להוציא את הדם?

רב אשי אמר, יש ראייה שהסיפא מדברת בקדשים. ששנינו, 'השוחט

שני ראשין כאחד שחיטתו כשרה'. משמע שדווקא בדיעבד כשר ולא לכתחילה. ואם נעמיד בקדשים מובן שזה בדיעבד, שכן שנה רב יוסף על הפסוק: "תזבח" שלא יהא שנים שוחטים זבח אחד, "תזבחהו", שלא יהא אחד שוחט שני זבחים. ואמר רב כהנא, שנכתב "תזבחהו". אבל אם מדובר בחולין, אפילו לכתחלה כשר!

ואף רבי שמעון בן לקיש סבר שהרישא בחולין וסיפא בקדשים. שכך אמר, מאחר ששנינו רובו של אחד כמוהו, למה שנינו רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה? לפי ששנינו במשנה ביומא, הביאו לו את התמיד, שחט רוב שנים, ולא הוא היה גומר את השחיטה כולה אלא אחר לעוזרו. יכול לא מירק יהא פסול? לכך שנינו כאן רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה.

שואלת הגמרא, כיצד רצתה הברייתא לומר מצוה למרק משום הדם שאם לא מירק יהא פסול²¹⁴, אם כן תיחשב המריקה שהעבודה נעשית באחר, ושנינו שכל עבודת יום הכפורים אינן כשרות אלא בכהן הגדול? מפרשת הגמרא, כוונת הברייתא: יכול יהא פסול מדרבנן, לכך שנינו 'רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה'. ומאחר ואפילו פסול דרבנן אין, למה לי למרק? מצוה למרק משום הדם שייצא כולו.

אמר רבי שמעון בן לקיש משום לוי סבא, 'ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף', שאין שם שחיטה אלא בסופה. ורבי יוחנן אמר, ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף והכל קרוי שחיטה.

אמר רבא, הכל מודים כשעובד כוכבים שחט סימן אחד וישראל שחט סימן אחד, שהשחיטה פסולה. ואפילו לסובר שאינה לשחיטה אלא לבסוף והרי הישראל שחט בסוף, מכל מקום כיון שכבר נעשה בה מעשה טרפה ביד עובד כוכבים, אין שחיטת הסימן השני ביד ישראל מכשירה. וכן בעולת העוף שדינה להימלק למעלה מחוט הסיקרה, אם מלק סימן אחד למטה מחוט הסיקרא וסימן אחד למעלה מחוט הסיקרא פסולה, שהרי עשה

מצוה למרק משום הדם

שחט בעולת העוף סימן אחד בחוץ וסימן אחד בפנים

בה כמעשה חטאת העוף למטה. לא נחלקו, אלא כגון ששחט סימן אחד בחוץ וסימן אחד בפנים. לסובר ש'ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף', חייב משום שחוטי חוץ, למאן דאמר 'אינה לשחיטה אלא בסוף' לא חייב. אמר לו רבה בר שימי, והרי רב יוסף לא אמר כן, אלא גם כששחט סימן אחד בחוץ וסימן אחד בפנים חייב, שהרי עשה בה מעשה חטאת העוף בחוץ. לא נחלקו, אלא כששחט מיעוט סימנים בחוץ וגמרו בפנים. לסובר ש'ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף' חייב. ולסובר 'אינה לשחיטה אלא בסוף' לא חייב.

הקשה רבי זירא מהמשנה בפרה, כל העסוקין בפרה אדומה באחת עבודותיה, בין באמצע ובין בתחלה ובין בסוף, מטמאים בגדים, ופוסלין אותה אם נתעסקו במלאכה אחרת תוך כדי עבודתה. אירע בה פסול בשחיטתה, בין קודם פסולה בין לאחר פסולה אינה מטמאה בגדים. ואם הפסול אירע בהזאת דמה, קודם שנפסלה מטמאה בגדים, לאחר שנפסלה אינה מטמאה בגדים. ואם אומרים ש'ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף', גם בשחיטתה נחלק שקודם פסולה מטמאה בגדים, ולאחר פסולה אינה מטמאה בגדים? אמר רבא, שונה הדין כשנתקלקלה שחיטה, שנתגלה שלמפרע לא הייתה שחיטה היא כלל.

אין קושיא מפרה שמדבר על הכשרה
 אמר רבא, דבר אחר הוקשה לי, אפילו בפרה שלא נפסלה, אם שחטוה שניים הראשון לא מטמא בגדים והשני מטמא בגדים? אמר רב יוסף, שני אנשים בזבח אחד לא יתכן, ששנינו על הכתוב: "תזבח" שלא יהא שנים שוחטים זבח אחד. 'תזבחהו' שלא יהא אחד שוחט שני זבחים; ואמר רב כהנא: 'תזבחהו' כתיב. אמר לו אביי, הרי אמר על כך רבה בר בר חנה בשם רבי יוחנן, זו דברי רבי אלעזר ברבי שמעון סתימתאה, אבל חכמים אומרים שנים שוחטים זבח אחד? ואם כן היה לחלק לחכמים. וכן לרבי אלעזר, היה לחלק כשבאמצע שחיטה בא חברו ונטל סודרו מראשו ועטפו בסודר אחר. ומכך שלא חילקו יש ראייה שישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף. ועדיין למה לרבי אלעזר ברבי שמעון לא חילק במקרה שאדם אחד שחט בשני סודרים? אלא שמדבר בפסול של פרה, ולא בהכשרה.

